

Karla Engliše 519/11
150 00 Praha
tel.: 225 061 111
redpha@mfdnes.cz

Předplatné
a distribuce: 225 064 173
Inzerce: 225 063 412

Praha

Korupce a úplatky na školní tabuli

Co říkají pražští žáci a studenti na korupci? Ti nejmladší žasnou, středoškoláci chtějí napravovat svět a vysokoškoláci často rezignují.

Kateřina Frouzová
redaktorka MF DNES

PRAHA „Tak na to už je trochu pozdě,“ odpověděla lakonicky studentka Gymnázia Evolution na Jižním Městě, když se žáků v rámci přednášky o korupci lektor Tomáš Fránek zeptal, zda by se někdy nechali uplatit. Dívčina odpověď byla samozřejmě sarkasmem pro pobavení okolí.

A jakmile se všichni včetně kantorů a dětí dosmáli, pokračovala. Vyprávěla, že na tak těžkou otázku nemůže upřímně odpovědět, protože neví, do jakých situací se v životě dostane. Neví, kdy ji okolnosti donutí jednat nesprávně nebo kdy třeba nevědomky přijme úplatek.

Dívčina reakce do značné míry odráží fakt, že protikorupční dvouhodinová s projektem CoZaTo byla prostá zjednodušování a moralizování. Autoři programu se pokusili ukázat prostředí korupce a klientelismu kromě jiného i tak, že někdy může úplatek dláždít cestu za dobrým cílem. „Třeba když jedna organizace vozila do Kosova humanitární pomoc, tak rozdávala celníkům na hranicích piva a cigarety. Jinak by se pomoc nedostala k těm, kdo ji potřebovali,“ popisoval takovou výjimečnou situaci Fránek.

Jeho posluchače bavilo vyprávění o ústeckých obyčejných lavičkách - jedna za desítky tisíc korun, o mostu u Kolína, který se měl uprostřed zvedat, aby po vodě projely lodě, ale nezvedla se. „A přitom na Dunaji je podobný most třikrát delší a třikrát levnější,“ dodal Fránek. Nejvíce však ožili, když padla slova jako Blanka nebo Opencard.

Bez známosti vysněnou brigádu neseženu

Podobné akce na školách, přestože je korupce jedním z hlavních politických témat, nejsou obvyklé. Fránekovo sdružení z Uherského Brodu se svou sérií krátkých hraničních scének, povídek a diskusí přijelo do Prahy vůbec poprvé.

„Myslíte, že se obejdete v dnešním světě bez známosti,“ ptal se na

Souvislosti

Studenti o politice

Průzkum společnosti Člověk v tísni v českých středních školách a učilištích v roce 2014.

Nechci volit

Dva nejčastější důvody, proč by se dotazovaný voleb nezúčastnil nebo by s účastí váhal:

O politiku se nezajímám 42 %
Nemám důvěru ve stávající politické strany a politiky: 39 %

Politikem nebudu

Dovedete si představit, že se v budoucnu stanete místním, regionálním nebo celostátním politikem?

Určitě ano: 7 %
Spíše ano: 7 %
Spíše ne: 33 %
Určitě ne: 53 %

Politika mě nezajímá

Nejčastější důvody, proč si dotazovaný nedovede představit, že se stane politikem?

Nemám politické ambice, nezajímá mě to 51 %
Nehodím se pro to / neumím mluvit před lidmi / jsem neprůbojný 19 %
Nechci být jako politici ani tam být s nimi (korupce...) 9 %
Nenapřihlovalo by mě to, chci dělat něco jiného 8 %
Nemám vědomosti, vzdělání 5 %
Nevyznám se v tom 5 %
Nevděčná práce, neoblíbenost, mediální tlak 4 %

Chci změnu

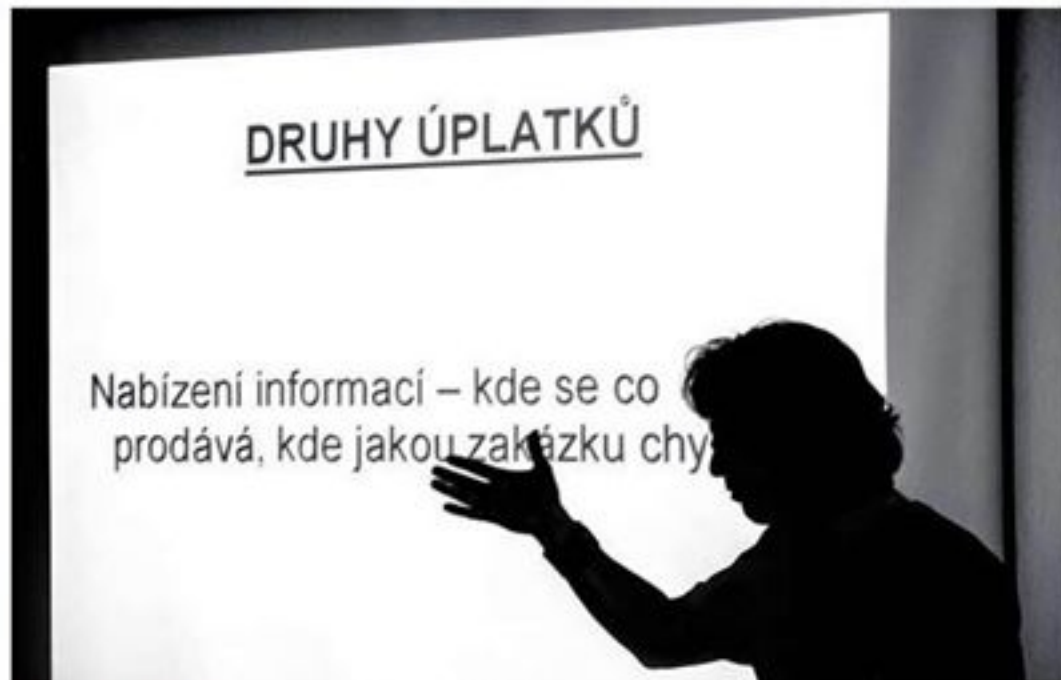
Proč si jiní nedovedou představit, že se v budoucnu stanou politiky.

Chci změnu / vylepšit současnou situaci 43 %
Mám ambice / jsem cílevědomý, cítím se na to 16 %
Politici potřebují vyměnit za nové / nezkorumpované lidi 9 %
Zajímá mě to, vyznám se v problémech, co by se mělo dělat 8 %
Jsem komunikativní 7 %
Jsem vůdčí typ, rád řeším konflikty 7 %
Chci být aktivní, rozhodovat o své zemi 5 %

příklad studentů v bloku o klientelismu. „Ne,“ reagoval student.

„Abych sehnala vysněnou brigádu, budu si muset právě známými pomáhat,“ doplnila své zkušenosti další gymnazistka.

„A teď si představ, že vystuduješ prestižní školu třeba v zahraničí,

Jak se učí o korupci Lektor Tomáš Fránek přednáší v programu nazvaném CoZaTo. Foto: Michal Šuta, MAFRA

Výroky o korupci studentů pražského Gymnázia Evolutioni:

„Nemůžu nikdy říci, že to neudělám.“

„Často si ani neuvědomíme, že je to úplatek.“

„Hodně lidí se řídí heslem: Nemůžeš-li je přemoci, přidej se k nim.“

vrátíš se domů a budeš se ucházet o práci. Ale místo dostane ze známosti někdo, kdo na to nebude mít potřebné vzdělání jako ty. Jak se budeš cítit?“ reagoval Fránek.

„Špatně,“ odvětila dívka. „Stejně se může cítit člověk, který nezíská brigádu, protože místo do-

stane někdo jiný díky známostem,“ snažil se přiblížit dětem i druhou stránku klientelismu Fránek. Dívka poposedla na židli. Tuto souvislost si zřejmě předtím neuvědomovala.

Korupce jako téma se ve školách podle Michala Řezáče, učitele gymnázia a současně předsedy Asociace učitelů občanské výchovy a společenských věd, probírá. Ne vždy však formou, která by poukázala na drobné rozdíly a rizika, v nichž se člověk může ocitnout. „Záleží vždy na učitel, jakou verzi zvolí. Korupce je součástí výuky stejně jako finanční gramotnost, nový občanský a trestní zákoník či volba prezidenta,“ upřesnil Řezáč s tím, že děti hodně zajímají aktuální a konkrétní témata - nyní třeba kauzy Rath, Rittig nebo Blanka.

Nejvíce zajímá téma korupce studenty právě v Praze

Nadační fond proti korupci, který se o problémech s pražskými dětmi baví často, sleduje, jak se vývoj názorů mění s věkem. Pražští studenti se tématem korupce zabývají o trochu víc než děti v jiných regionech - především kvůli tomu, že se nejznámější kauzy odehrály v hlavním městě, sídlí tu ministerstva, řada úřadů a točí se tu nejvíce peněz.

Když si například s žáky základních škol povídají o kabelech v Blance poničených vodou, děti obvykle nechápu, jak k tomu mohlo dojít. „Přemítají nad tím, že u nich doma

by se to nestalo, protože vidí, jak pečlivě rodiče případnou rekonstrukci plánují, jak hospodaří, a srovnávají to s přístupem veřejné správy. Nechápu, proč je mezi těmi dvěma přístupy tak velký rozdíl,“ líčí své zkušenosti z přednášek Janusz Konieczny.

Hodně podle něj záleží na tom, jak studenta vychovává rodina. Kdo doma často slyší věty typu „Hlavně se do ničeho nepleť, dělají to všichni, jeden člověk nic nevyřeší“, ten pak může být k úplatkářství benevolentnější. „Občas pak mají pocit, že je to normální. Na druhou stranu ti, já jsou vzorně vychovávaní, vidí vše velmi idealisticky - jak se to hned vyšetří,“ poukázal.

Aktivnější středoškoláci hledají možnosti, jak něco udělat. Ze zkušeností fondu plyne, že studenti chápou korupci jako velký problém. „Samí nám nabízejí dobrovolnickou pomoc. Chtějí se zapojit do kampaní. Věří, že by měli něco udělat, nevědí přesně co a u nás hledají inspiraci. Tedy alespoň část z nich,“ dodal Konieczny.

Natvrdo se však situace láme na vysokých školách, kdy se studenti setkají s praxí.

„Řada mladých během studia pracuje, ale dostávají minimální mzdu a zbytek na ruku, nemají smlouvu, neplatí daně. Setkávají se s nejrůznějšími podvodů. Velmi častá výmluva pak je, že to tak přece dělají všichni,“ dodal Konieczny.

Kola projedou Blankou. Máme povolení, říkají organizátoři

PRAHA Účastníci Velké jarní cyklojízdy ve čtvrtek 16. dubna projedou zatím neotevřeným tunelem Blanka. „Máme veškerá povolení magistrátu, která potřebujeme,“ řekl jeden z pořadatelů Vratislav Filler ze sdružení Automat. Loňského ročníku cyklistického happeningu se zúčastnilo kolem pěti tisíc lidí.

Organizátoři chtějí tradiční jízdu upozornit na to, že by město mělo být k lidem na kolech přívětivější. Cyklisté vyjedou krátce po 18.30 z náměstí Jiřího z Poděbrad, přejedou do cíle u holešovické tržnice plánují asi o dvě hodiny později.

Povezou reproduktory i petici za dopravní opatření k Blance

Kromě změny trasy bude novinkou i to, že zhruba stovka jezdců bude mít na sobě hudební reproduktory a přes mobilní telefon budou poslat hudbu. Pořadatelé chtějí na akci také sbírat podpisy na petici požadující uskutečnění návazných opatření po otevření tunelu Blanka, která by ulevila povrchové dopravě.

Tunelový komplex Blanka, který měl řidičům sloužit už před čtyřmi lety, vyšel zatím na 37 miliard korun. Stavbu zahájila radnice, kterou tehdy vedl primátor Pavel Bém (ODS). Od té doby se práce prodraly minimálně o šest miliard korun. V současné době žádný termín otevření není stanoven, dubnový byl odložen kvůli závadám na kabelech.

Loni cyklisté při Velké jarní cyklojízde vyrazili na trať v sobotu. Vyjeli od kostela na náměstí Jiřího z Poděbrad a přes centrum města se dostali do Stromovky. Při průjezdu tisíců cyklistů policisté postupně uzavírali dopravu, podobná omezení budou i letos. (ČTK)

Chodí tam už byli Na podzim se tunelem prošli lidé. Foto: MAFRA